

## **ПЕРША СВІТОВА ВІЙНА: ЦІНА БОЙОВИХ ДІЙ**

**Чернов Д.М., Хижняк Ю.Р.**

*Національний технічний університет  
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

У цьому році виповнюється сто десять років з дня початку Першої світової війни. Про неї написано багато. Це не лише історичні відомості, але й вірші, картини, кінофільми, мемуари тощо.

Загальноприйнято, що в результаті Світової війни не лише відбувся переділ світу, було скасовано імперії, перекроєна політична карта Європи, але й загинуло 10 млн людей, поранених було вдвічі більше – 20 млн чоловік, було знищено чималу кількість культурних цінностей людства. А скільки було витрачено матеріальних ресурсів – від руд і металів до вугілля, хімічних речовин, кораблів, автомобілів, літаків – мало, хто уявляє. Але можна згадати, в які ж матеріальні витрати людству обійшлась ця війна.

Якщо згадати про чисельність армій, то в війні взяли активу участь більш, ніж 66 млн військових. Це не лише були чоловіки, яких відірвали від справ мирного часу, але ж їх потрібно було одягнути, надати певну екіпіровку, нагодувати і т. ін. Витрати на війну також були гігантські: лише прямі витрати на війну дорівнювали 200 млрд золотих карб. Історики підраховали, що усі війни з 1793 до 1905 рр. разом обійшлися людству дешевше в п'ять разів. Витрати на відновлення хазяйства світу, компенсацію потоплених суден, розмінування оцінювали до 100 млрд золотих карбованців [1, с. 10]. Бог війни – артилерія витратила за період війни більше, ніж 1 млрд вистрілів, що коштувало понад 50 млрд золотих карбованців. Наприклад, лише при операції під Мальмезоном (в жовтні 1917 р.) за 6 днів було витрачено більш, ніж 80 000 снарядів. Щоб їх подати до гармат, треба було 226 потягів по 30 вагонів в кожному [1, с. 11]. Патронів до кулеметів, гвинтівок було витрачено понад 35 млрд одиниць. Це було в 20 раз більше, ніж проживало людей на планеті в 1914 році [2, с. 24].

Перша світова війна закінчилася пограбуванням колишньої Російської імперії, яка вийшла з війни. Історик А. Б. Мартиросян пише: «Грабування почали ще німці. Лише до 31 липня 1918 року вони вивезли з окупованих областей близько 1 млн. тон зерна та продуктів його переробки, фуражу та насіння олійних культур, 30 тис. т льоноволокна, 50 тис. т рогатої худоби, 25 тис. т картоплі та овочів, 600 тис. т залізняку, 650 тис. т марганцевої руди та щомісяця по 300 вагонів спеціальних сортів лісу, вивозилися навіть ганчір'я та металобрухт тощо». Німецькі джерела дають схожі цифри: «У 1918 році німці вивезли з України 42 тис. вагонів різних вантажів, в тому числі 180 тис. т хліба, 60 тис. т цукру, 50 тис. голів скота и 56 тис. коней. Було розкрадено майно Чорноморського флоту вартістю 2 млрд. рублів». Така була ціна війни...

### **Література:**

1. Война в цифрах // Техника молодежи. 1934. № 7, с. 9-12
2. Грендаль В. Артиллерия в будущей войне // Техника молодежи. 1934. № 7, с. 23-42.